

Simone Weil al Temporada Alta

279

Josep Otón

L'any 1947, l'escriptor Gustave Thibon es va atrevir a publicar una selecció de passatges dels *Cahiers*, unes anotacions escrites per Simone Weil durant la seva etapa al sud de França. Es tractava d'una edició pòstuma, atès que l'autora havia mort a Anglaterra quatre anys abans. Thibon va triar com a títol dos conceptes força rellevants per a la filòsofa francesa: *La gravetat i la gràcia*. L'aparició d'aquest llibre va provocar una intensa commoció en la intel·lectualitat europea d'aquell moment. I aquesta commoció encara perdura entre nosaltres.

En aquella època, Weil era força coneguda pel seu activisme i pels seus articles. Des de ben jove, va fer seva la causa dels desfavorits. Tanmateix, el seu compromís amb el proletariat no la frenà a l'hora de criticar obertament el règim de la flamant Unió Soviètica. En plena eclosió del totalitarisme, viatjà a Alemanya per analitzar l'ambient que estava catapultant el moviment hitlerià cap al poder. En plena crisi econòmica dels anys trenta, les seves conviccions socials la portaren a treballar a les fàbriques de Renault i Alstom per conèixer les precàries condicions de vida dels

obriers. Pacifista convençuda, ajudà en tasques d'intendència en la Columna Durruti durant la Guerra Civil espanyola i s'escandalitzà per algunes de les actuacions dels milicians. Amb l'ocupació nazi de França, va haver de refugiar-se a la zona controlada pel govern de Vichy. Posteriorment, es va exiliar a Nova York i, finalment, a Londres, on va col·laborar amb la France Libre del general De Gaulle. L'any 1943 va morir als 34 anys, esgotada, després d'una trajectòria vital extenuant.

280 Amb la publicació de *La gravetat i la gràcia* es va conèixer un aspecte prou sorprenent de la seva vida: la recerca espiritual. Poc després, el dominic Joseph Marie Perrin va recopilar una sèrie de cartes (*En espera de Déu*) en les quals Weil revelava els seus contactes amb el catolicisme: en una processó de pescadors a Portugal, a la Porciúncula d'Assís i durant la celebració de la Setmana Santa a l'abadia de Solesmes. Posteriorment, Albert Camus assumí la publicació de bona part de l'obra de Simone Weil.

Vuitanta anys després de la seva mort, les seves paraules han tornat a ressonar amb la força de sempre i han aportat significats nous a un públic assedegat d'autenticitat. Dins de l'oferta teatral del Temporada Alta, l'II i el 13 d'octubre de 2023, la catedral de Girona va servir de marc per a una lectura dramatitzada d'una selecció de textos de Simone Weil. I el 22 de novembre es repetí la posada en escena a l'església de Santa Anna de Barcelona, a iniciativa del «Clàssics. Festival d'Arts Contemporànies i

pensament» i en col·laboració amb l'Hospital de Campanya de Santa Anna.

L'actriu Míriam Iscla ha estat l'encarregada de recitar una mena de monòleg que trenava les reflexions de la filòsofa francesa en un discurs intens i colpidor. Els textos, acuradament seleccionats per l'escriptora Anna Punsoda, oferien un repàs de la vida i de les aportacions d'una pensadora incòmoda per a qualsevol ortodòxia.

El títol, «Simone Weil: vida d'una esclava», evoca l'estada a la fàbrica on l'autora es va sentir víctima de l'esclavitud moderna: el treball dels obrers en la cadena de producció. Però també ens trasllada a la seva experiència en una processó a Portugal, on s'adonà que el cristianisme era la religió dels esclaus, perquè el Crist havia mort com un d'ells, i ella, com a obrera, s'hi havia d'adherir. Una actitud ben allunyada dels plantejaments de Friedrich Nietzsche.

El text està redactat seguint l'estil epistolar, segurament a imitació de la carta enviada a Joseph Marie Perrin O.P. a mitjans de maig de 1942, coneguda com «Autobiografia». A través de fragments dels escrits de Weil, es presenten les experiències clau que van configurar l'escenari interior de la seva vida: la crisi de l'adolescència, el treball a la fàbrica, les seves aproximacions al catolicisme (Portugal, Assís, Solesmes).

Aquest itinerari biogràfic serveix de fil conductor per intercalar algunes de les idees que basteixen l'edifici inacabat del pensament weil·lià: la desgràcia, la força, la gravetat, la gràcia,

l'arrelament... Una proposta filosòfica que no rebutja ni de bon tros l'experiència espiritual sinó que la integra.

Aquesta obertura a la transcendència es fa palesa en la recitació de textos com el poema *Love* de George Herbert, el comentari del *parenostre* en grec o la lectura del *Prologue*, conclusió dels *Cahiers* de Marsella i inici dels de Nova York.

De vegades, l'experiència espiritual que brolla d'una pregona intimitat topa amb les formulacions institucionals. Weil es mostra reticent amb l'oficialitat de la fe. El context del totalitarisme i la memòria de la croada contra els albigesos la fan desconfiar de les estructures religioses aliades amb el poder. Ara bé, cal situar les seves paraules en un moment de tempteig, d'exploració personal. Intenta pouar en la cultura clàssica cercant un univers semàntic adient per comprendre el que viu. Segurament s'hagués sentit entesa per les formulacions del Concili Vaticà II i de la corresponent teologia de les «llavors del Verb».

D'altra banda, la seva defensa de la necessitat de l'arrelament fuig d'un patriotisme desarrelador, fonamentat en una falsa concepció de la grandesa, capaç de convertir l'ésser humà en matèria inerta.

En ocasions, es fa difícil captar l'abast filosòfic dels plantejaments de Weil, atès que ens han arribat tan sols notes, cartes i esborranys. És un pensament fragmentari, inacabat i publicat pòstumament sense que ella n'hagués tingut cura —ni coneixement— de l'edició. Tant de bo la mort no ens

hagués arrabassat prematurament una figura tan brillant, lúcida i inspiradora.

En tot cas, en llegir-la copsem la vivència d'algú que va optar per fer-se esclava assumint la condició de les víctimes de diversos conflictes socials, polítics i religiosos. Ara bé, aquesta opció per l'esclavitud no la va impedir de ser un esperit veritablement lliure que encara avui ens interpel·la.

El text d'Anna Punsoda i la veu de Míriam Iscla ens han acostat a aquesta dona valenta, lluitadora i transgressora en un temps en què ens calen referents capaços de pensar des d'una autenticitat despallada d'artificis interessats.